ZAVRNITEV krvodajalca je lahko začasna ali trajna. Če vas začasno zavrnejo kot krvodajalca, pomeni, da po prenehanju razlogov za zavrnitev lahko spet dajete kri. Če je zavrnitev trajna, so razlogi zavrnitve stalni in krvi ne morete več dajati.

Vsako enoto odvzete krvi testiramo na prisotnost označevalcev hepatitisa B (HBsAg) in C (anti-HCV, HCV RNK) aidsa (anti-HIV I/II), sifilisa (anti-lues).

Po odvzemu krvi vas bo transfuzijska ustanova zaupno obvestila v primeru pozitivnih izsledkov testiranja krvi in drugih nespecifičnih, nepričakovanih ali patoloških ugotovitvah ter po potrebi poklicala na odvzem vzorca krvi za ponovitev testiranja. Hkrati bodo enoto odvzete krvi ustrezno uničili.

ZAUPNOST vaših posredovanih podatkov je zajamčena z ukrepi, ki preprečujejo možnost nepooblaščenega razkritja vašega imena in priimka, informacij o vašem zdravstvenem stanju in izsledkih testiranja vaše krvi.

V primeru, da po odvzemu krvi zbolite ali naknadno ugotovite, da ste bili pred dajanjem krvi v stiku z okuženo osebo, to čim prej sporočite transfuzijski ustanovi, kjer ste nazadnje dali kri. S tem omogočite ustrezno ukrepanje za preprečevanje prenosa morebitne okužbe s transfuzijo oziroma zgodnje zdravljenje neželenih učinkov transfuzije.

Izdal: Zavod Republike Slovenije za transfuzijsko medicino
Ljubljana, Slovenija, september, 2004
Pripravila: Natalija Lampreht, Dragoslav Domanović
Lektoriral: Jože Faganel

Kaj mora vedeti krvodajalec pred odvzemom krvi

KRI je tekoče tkivo, ki vsebuje krvne celice in plazmo. Rdeče krvničke (eritrociti) prenašajo celicam kisik. Bele krvničke (levkociti) so zadolžene za obrambo pred okužbo. Krvne ploščice (trombociti), skupaj s faktorji strjevanja krvi v plazmi, zaustavljajo krvavitve. S plazmo se prenaša hrana in druge snovi v celice. Bolezni in krvavitve, ki ogrožajo zdravje ali življenje zaradi pomanjkanja krvi in njenih sestavin, lahko zdravimo s transfuzijami.

Praviloma s transfuzijami nadomeščamo le sestavino krvi, ki bolniku primanjkuje. Zato iz krvi krvodajalcev pripravljamo krvne pripravke, ki vsebujejo sestavine krvi (krvne komponente) ali sestavine plazme (zdravila iz krvi). Pripravke eritrocitov dajemo slabokrvnim bolnikom. S transfuzijami trombocitov zaustavljamo krvavitve. Motnje strjevanja krvi zdravimo s plazmo in faktorji strjevanja krvi. S pripravki levkocitov in protiteles krepimo pomanjkljivo obrambno sposobnost. Za pomanajkanje beljakovin krvi in vzdrževanje krvnega volumna dajemo albumin. Za kri vsaj zaenkrat nimamo ustreznega nadomestila, zato za zdravljenje bolnikov s transfuzijo potrebujemo kri krvodajalcev.

KRVODAJALEC ste lahko, če ste zdravi, stari od 18 do 65 let in tehtate najmanj 50 kg. Ženske lahko dajo kri vsake 4 mesece, moški vsake 3 mesece. Odstopanja od navedenih pogojev lahko izjemoma odobri zdravnik.

V Sloveniji dajemo kri prostovoljno, brezplačno in anonimno. Pred dajanjem krvi se morate počutiti zdravi, lahko pa pojeste nemasten obrok (kruh z marmelado, čaj, sadni sok ali kava).

ZAGOTAVLJANJE VARNOSTI krvodajalca in krvnih pripravkov je pri preskrbi s krvjo prednostna naloga, ki jo izvajamo s številnimi ukrepi. Med njimi je tudi pridobivanje podatkov z izpolnjevanjem vprašalnika o splošnem počutju in sedanjem ter preteklem zdravstvenem stanju ter o tveganju za prenos okužb s transfuzijo. S tem poskušamo ugotoviti, ali je krvodajalec primeren za dajanje krvi. Krvodajalcem odsvetujemo dajanje krvi, kadar bi to ogrozilo njihovo zdravje.

Po drugi strani s pridobivanjem podatkov poskušamo ugotoviti, ali je pri krvodajalcu prisotno tveganje za okužbo z nalezljivimi boleznimi, ki se prenašajo s krvjo kot so aids in hepatitis B in C, sifilis ter druge bolezni. V primerih tveganega načina spolnega življenja, potovanja v tujino, uporabe ali zlorabe mamil je tveganje za okužbo z omenjenimi povzročitelji veliko. Ker v zelo zgodnjem obdobju okuženosti laboratorijskih znakov okužbe v krvi ne zaznamo vedno, odsvetujemo dajanje krvi takšnim osebam in s tem poskušamo preprečiti prenos okužbe na bolnika oziroma zmanjšati izpostavljenost bolnika povečanemu tveganju za prenos okužb. Osebe, ki so okužene z virusom HIV in bolehajo za aidsom in osebe, okužene z virusom zlatenice B ali C in bolehajo za hepatitisom, ne smejo dajati krvi. Krvodajalci ne morejo biti osebe s tveganjem za prenos Creutzfeldt - Jakobove bolezni. Na ta način poskušamo preprečiti prenos bolezni s transfuzijo in ogrožanje zdravja prejemnikov transfuzije.

BOLEZENSKI ZNAKI virusnega hepatitisa so na začetku bolezni večinoma enaki, ne glede na vrsto virusa, ki ga je povzročil. Najprej se pojavijo prebavne motnje, kot so slabost, bruhanje, topa bolečina v trebuhu, utrujenost in gripi podobni znaki. Seč se obarva temno, blato postane svetlo. Nekaj dni kasneje se pojavi rumenica sluznic in kože. Bolnik ima povečana jetra in lahko tudi vranico. Laboratorijski testi krvi kažejo na motnje delovanja jeter.

Pri hepatitisu so možne različne oblike v poteku bolezni - od oblike brez akutnih znakov do hitro napredujoče in usodne odpovedi jeter. Popolna ozdravitev brez posledic je značilna za okužbo z virusoma hepatitisa A in E, medtem ko se pri okužbi z virusi hepatitisa B, D in C lahko razvije kronični hepatitis.

Okužba z virusom HIV lahko poteka brez znakov oziroma se kasneje razvije bolezensko stanje, imenovano aids. Glavni znaki aidsa so izguba teže za več kot 10% z drisko in zvišano telesno temperaturo najmanj mesec dni, ko vzroka ni mogoče ugotoviti, dolgotrajni kašelj, vnetje kože s srbenjem, ponavljajoči se herpes zoster, gljivična okužba ustne votline in žrela, kronični, napredovali ali razsejani znaki okužbe z virusom herpesa simpleksa, povečanje bezgavk. Kasneje lahko nastanejo pljučnice, vnetje možganske ovojnice, tuberkuloza, nevrološke okvare in rakaste tvorbe po telesu.
Z dajanjem resničnih podatkov o vašem zdravstvenem stanju boste zagotovili, da z odvzemom krvi ne bomo škodovali vašemu zdravju, ali da s transfuzijo vaše krvi ne bomo škodovali bolnikom.

S PISNO PRIVOLITVIJO na koncu vprašalnika izjavljate, da ste bili seznanjeni z vsemi informacijami za zagotavljanje varne krvi in soglašate z nadaljnjim postopkom odvzema krvi, njenim testiranjem in uporabo podatkov izključno za namene krvodajalstva. Kolikor menite, da vaša kri ni varna za bolnika in podatkov o tem ne želite ali ne morete dati, vam ponujamo možnost samoizključitve.

SAMOIZKLJUČITEV pomeni, da lahko kadar koli v postopku in brez pojasnila odstopite od dajanja krvi. Za pojasnila in vprašanja vam je na voljo zdravstveno osebje.